

**Rad u domaćinstvima
ima veliki značaj za sve**

Poboljšati uslove rada

2

**Industrijsku branšu
treba ojačati**

**Potreban dobar Opšti
kolektivni ugovor**

3

**Udruženi možemo
postići više**

**Saradnja sindikata sa
ambasadama u Švajcarskoj**

4

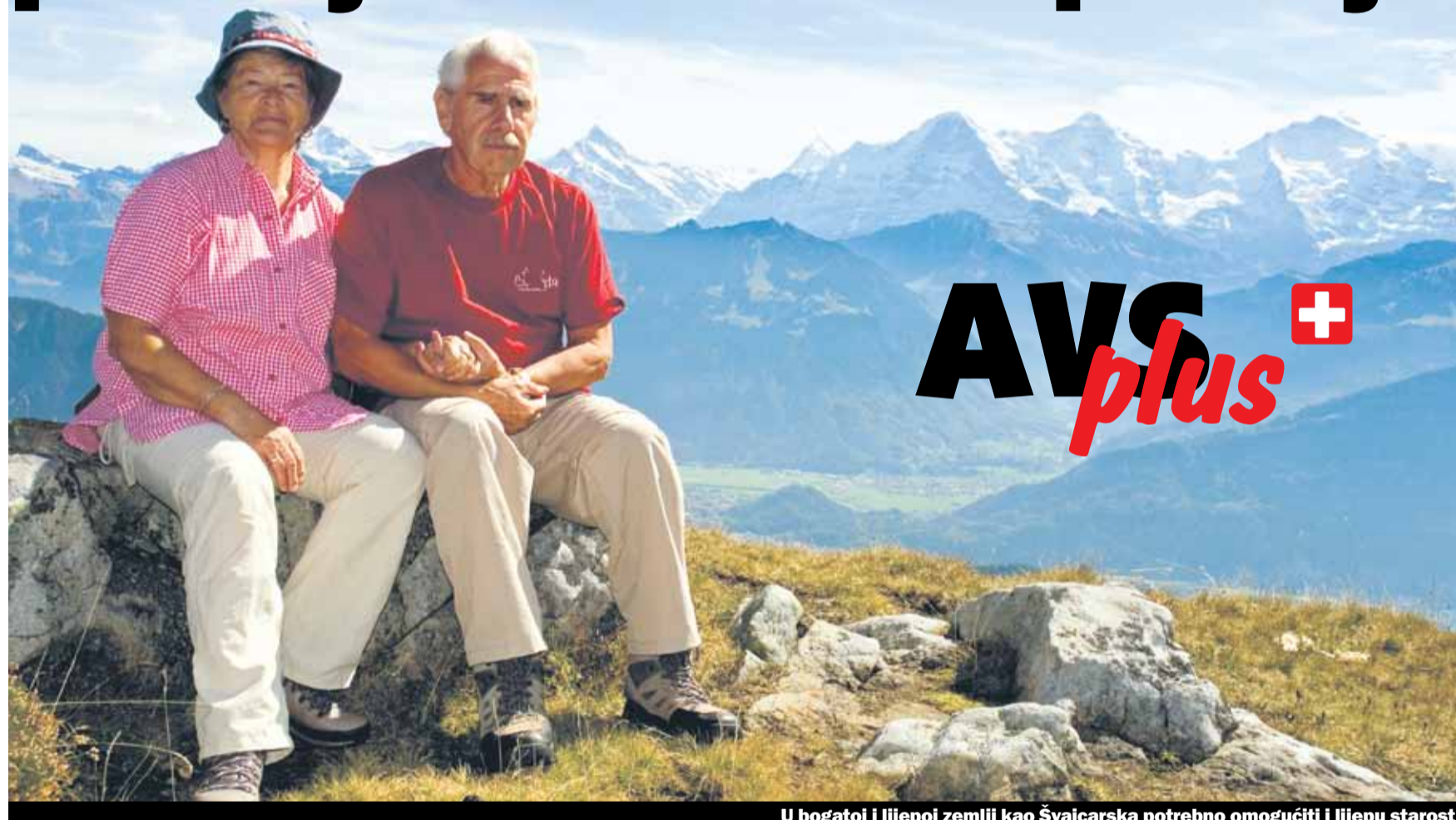

Broj 3 | maj 2013 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Narodna inicijativa AHV plus

U bogatoj Švajcarskoj za pristojnu starosnu penziju

U bogatoj i lijepoj zemlji kao Švajcarska potrebno omogućiti i lijepu starost

Starosno osiguranje je velika tekovina Švajcarske. Ovo osiguranje je namenjeno da građani u svojoj starosti imaju dostojanstven život. Ali za većinu koji su cijeli svoj život proveli radeći i uplaćivali doprinose u starosno osiguranje ova penzija nije dovoljna. To ne smije da se desi: Sa AHVplus inicijativom uvećavaju se starosne penzije za deset procenata.

Svako ko je cijeli svoj život radio treba da u svojoj starosti da ima penziju od koje može živjeti. Zbog toga inicijativa AHV plus zahtijeva povećanje starosne penzije za deset procenata. Novca ima dovoljno: 20 najvećih švajcarskih kompanija su isplatili dividende svojim akcionarima u jednoj godini u visini od 29 milijardi franaka, tako da Švajcarska je jedna od zemalja sa najvećim brojem molionera u svijetu. Nevjerovatno je tvrdjenje da nema dovoljno novca za pristojne penzije. Sa porezom od nasljedstva i ako bi porez od tabaka i alkohola išao u fondove kompenzacione kase bilo bi moguće finansirati veće penzije.

Starosne penzije treba da se finansiraju socijalno i pravedno

Zašto treba ojačati starosno penziono osiguranje? Između ostalog jer je moguće pošteno i pravedno finansiranje. Ako svi radnici, uključujući i one sa

posebnim zaradama plaćaju na cijelu platu znači i na bonuse doprinose za starosno penziono osiguranje. Ipak penzije su ograničene. Bankarski menadžer – bračni par neće imati istu visinu starosne penzije kao npr. električar i njegova supruga koja je radila kao trgovac. Zahvaljujući socijalnoj formuli penzija, povećanje penzija za one sa niskim i srednjim zaradama će biti mnogo povoljnije nego kod drugih oblika starosnog osiguranja.

AHV je najbezbjedonosnije starosno osiguranje

Dokle god ljudi budu radili u Švajcarskoj dotle će biti uplaćivani doprinosi u starosno osiguranje čak i ako starije stanovništvo postaje sve brojnije. Obzirom da plate u Švajcarskoj stalno rastu postoji i više novca koji je namijenjen za penzije. Starosno penziono osiguranje je tako uravnoteženo. Savezno vijeće griješi sa svojim negativnim prognozama.

Jače starosno penziono osiguranje koristi ženama i mladima

Zbog porodijskog odsustva i zbog izostanka s posla zbog preuzimanja brige za odgoj i vaspitanje djece žene dobijaju često manje penzije obzirom da ukoliko ne rade ne uplaćuju u drugi stub penzionog osiguranja (Pensionskasserenten). Kod prvog stuba osiguranja doprinosi se zbog bonusa za odgoj djece dopunjuju i u tom smislu tu se ništa ne mijenja. Tako bi žene sa djecom imale dobre starosne penzije i ako imaju prekide rada zbog djece. Takođe i mladje porodice bi imale koristi ako bi svoje starosno penziono osiguranje finansirano preko prvog stuba osiguranja a ne preko privatnih i veoma skupih osiguranja tkzv. 3. Säule (3. Stub osiguranja). Štednja u privatnim fondovima 3. Stuba osiguranja je skupa zato što banke i osiguranja žele da profitiraju i zarade a osim toga i riziko ulaganja u privatna osiguranja je daleko veći nego u državnu kasu.

AHV plus se isplati!

Skoro 40 godina starosne penzije nisu u suštini povećavane. One su svake druge godine prilagodjene po-

skupljenju i djelomično povećanju plata. Starosne penzije iz prvog stuba osiguranja daleko zaostaju porastu plata. Poboljšanje u jednoj ovako bogatoj zemlji je već odavno trebalo da se desi i realno je za očekivati da će se uskoro i dogoditi. Narodna inicijativa AHVplus zahtijeva povećanje starosnih penzija za 10 posto. Povećanje treba da se isplati kao dodatak na dosadašnje starosne penzije. Dosadašnji način obračuna penzija se ne mijenja. Prosječna starosna penzija se u prosjeku povećava za pojedince za 200 franaka a za bračne drugove u visini od 350 franaka.

✉ Aurora Garcia

Sakupljaj i ti potpise!

Svi se pozivaju takođe i Ti da sakupljate potpise za AHVplus-inicijativu. Pridruži se npr. klubu100 i ti sakupi 100 potpisa za sto dana. Najvrijedniji sakupljači potpisa mogu da dobiju plaćen vikend u nekom od Unia hotela. Više informacija u vezi inicijative naći ćete www.ahvstaerken.ch; www.renforcervs.ch.

Editorial

**Pravedne plate,
bolje penzije!**

Živimo u jednom dinamičnom vremenu, u kojem se jako brzo sve mijenja – ne samo ovdje u Švajcarskoj već u cijelom svijetu. Problemi su za sve isti.

Svijet je podijeljen na bogate i siromašne. I razlika između bogatih i siromašnijih je sve sira. U isto vrijeme većina društvene zajednice su koji nemaju ništa ili vrlo malo u posjedu, a koji moraju da snose posljedice ogromne i nekontrolisane pohlepe. Ovo s eposebno opdnosi na sve radnike bez obzira da li su starosjedioci ili doseljenici, da li žive u Švajcarskoj ili negdje drugdje u svijetu.

U Švajcarskoh se nastavlja nova bitka za zakonske minimalne plate borba za veće penzije i protiv dampinga plata. Takođe su povećani napori protiv plačke plata i zatvaranje «makaza razlika u platama» kao i uvođenje jednakosti u platama. U Švajcarskoj kao i drugim dijelovima svijeta su bogati i špekulanti su udruženi i solidarni s ciljem da svoje privilegije legitimišu kako bi se što duže održali. Mi se možemo i moramo suprostaviti ovome u smislu da radimo zajedno za privredu koja će služiti ljudima za korektno radne uslove i za pravedne plate, koje su zaštićene i opšteobvezujuće Opštim kolektivnim ugovorom!

Zato moramo 1. Maja pokazati solidarnost: «Za fer plate i bolje penzije!» Mi moramo saradivati sa našim sindikatima i svugdje gdje je to nužno da se zajedno borimo za bolje radne uslove, za jedan bolji svijet, za pravdu, jednakost za ljudska prava.

Osman Osmani

Sindikalni sekretar sindikata Unia

News

Zakon za dobijanje državljanstva

Nacionalno vijeće je sredinom marta raspravljalo o predloženoj pooštrenosti zakona za dobijanje državljanstva. Doprinos stranaca u Švajcarskoj i dalje se ne cijeni dovoljno. Po novome mogu samo «dobro integrisani» migranti i samo oni, koji se dobro sporazumijevaju na nekom od službenih jezika da dobiju švajcarsko državljanstvo. Osim toga po novom mogu samo migranti sa boravišnom dozvolom C da se prijave za državljanstvo. Posebno je neprihvatljivo to da jedina olakšica po pitanju državljanstva koju danas imaju mladi migranti trebalo bi da se izbriše. Tako npr. godine između 10. i 20. Godine starosti provedene u Švajcarskoj po novome neće se više duplo računati. Unia odbacuje ovako neprihvatljivo pooštavanje zakona za državljanstvo.

Poruka na reviziju zakona za strance

U svojoj poruci Savezno vijeće izjavljuje da integracija nije samo stvar migranata već i Savezne vlade kantona i opština. Na koji način treba pospješivati integraciju ostaje potpuno nejasno. Tako npr. za integraciju kao npr. za učenje jezika stoji malo sredstava na raspolaganju. Teret u vezi integracije i dalje ostaje samo na jednoj strani a to je strana migranata. Jedino što je pozitivno je to da Savezno vijeće neće zahtijevati sveobuhvatne mjere inegracije kad je u pitanju dobijanje c vize nakon deset godina neprekidnog boravka.

Radno vrijeme prodavnica: Podnijet referendum

Na dan 3. Aprila je oko sto aktivista podnijelo referendum protiv 24-časovnog radnog vremena prodavnica. Široka koalicija sindikalnih organizacija i drugih društvenih organizacija je u roku od tri mjeseca sakupila impresivnih 86499 potpisa. Više od polovine potpisa je od strane sindikata Unia. Kampanja sa logo (sat sa radnicima kao «kazaljke» na njemu pronašao jekreativnu upotrebu i kod akcije sakupljanja potpisa je doprinjelo dobroj pažnji medija.

Kampanja «Nema ilegalno zaposlenih u domaćinstvima»

Više prava za radnike u domaćinstvima!

Poboljšanje radnih uslova za radnike u domaćinstvima, poboljšava sveukupan standard stanovništva

Radnici u domaćinstvima doprinose u poboljšanju kvaliteta života mnogih ljudi u Švajcarskoj: Oni omogućuju da se kombinuje porodica i posao isto tako da se posao obavlja u zahtjevnim zanimanjima. Bez migranata i uopšte bez radnika bez regulisanog statusa (bez papira) zapravo ovaj sektor ne bi mogao funkcionisati. Široka koalicija organizacija kojem pripada i Unia, krajem marta su lansirali kampanju kojom se za radnike u domaćinstvima bez regulisanog statusa boravka zahtijeva više prava i regulisan boravak.

Rad u domaćinstvima za tkzv. kućne poslove je neznatan. Potražnja za ovim radnicima je sve veća. Broj zaposlenih žena se sve više uvećava i zbog nastavka neujednačene raspodjele kućnih poslova između muškaraca i žena i zbog još uvijek nezadovoljavajuće infrastrukture za brigu o djeci mnoge žene trebaju

pomoć eksternih pomoćnih radnika za preuzimanje brige o djeci ili njegovanje starijih odnosno roditelja.

Posljedice švajcarske spoljne politike

Uslužni sektor odn. poslovi u domaćinstvima su u ekspanziji ali ima

mnogo nepravilnosti u ovom sektoru: Bilo da se radi o poljskim radnicima u Ticinu koji rade u teškim ponižavajućim uslovima ili o radnicima iz zemalja neevropske Unije koji su neprekidno pod strahom zato što rade na crno i što mogu svakog trenutka da budu protjerane i one rade a nisu niti socijalno osigurane. Ovo posljednje je direktna posljedica izmjene zakona za strance (AuG), koji pokazuje realnost, polazi se od toga da su Švajcarskoj privredi potrebni radnici iz tkzv. trećih zemalja samo ako su visokokvalifikovani dok druga radna mjesta se popunjavaju sa migrantima iz prostora Evropske unije. Međutim u domaćinstvima to nije slučaj.

Mnogo žena bez regulisanih papira rade u domaćinstvima

Veliki dio žena koje rade u domaćinstvima su žene bez regulisanog stalnog boravka u Švajcarskoj. Procjenjuje se da je oko 40000 radnika bez papira rade u domaćinstvima a od toga su 90% žene. Većina njih ima doduše više poslodavaca, ali uprkos tome ne dostižu egzistencijalni minimum. Ako rade samo za jednu porodicu u pravilu žive u istom domaćinstvu i tako su potpuno ovisni od svog poslodavca. Samo nekolicina su prijavljeni na socijalno osiguranje i to kad poslodavci primjete da bi mogli da ih napuste. Dakle oni su izloženi svakom riziku (bolest-, riziko od udesa.) i tako ne mogu da sotavre svoja prava kao radnici.

Peticija za više prava

Široka koalicija kojoj pripada i Unia je 15. Marta lansirala kampanju, čija je osnova peticija kojom se od Saveznog vijeća zahtijeva više prava za radnike u domaćinstvima bez regulisanog statusa boravka. Posebno bi trebalo da se reguliše boravak za radnice bez regulisanog statusa boravka. Oni bi trebali da imaju pristup socijalnoj zaštiti i da mogu tražiti svoja prava preko sudova rada, a da pri tome nemaju rizik da će biti protjerani.

Aurora Garcia

Više informacija možete naći na sajtu kampanje www.khii.ch (njemački), www.aemni.ch (francuski) ili www.ncdei.ch (italijanski). Tamo možete potpisati peticiju online. Svaki potpis se broji!

Obnova ugovora u MEM industriji

Jak opšti kolektivni ugovor za jaku MEM branšu

Krajem juna 2013 ističe opšti kolektivni ugovor u mašinskoj, elektro i metalnoj industriji. U pregovorima za novi Opšti kolektivni ugovor zahtijeva se jasna posvećenost industriji u Švajcarskoj. Ovo uključuje i uvođenje minimalne zarade.

Unia poziva na aktivnu industrijsku politiku koja se zasniva na ekonomsko socijalnim transformacijama. Tako se mogu obezbjediti nova radna mjesta i Švajcarska treba da se u budućnosti orjentiše i postane industrijska država.

Važno je između ostalog da se postave i minimalne plate. «U MEM-industriji još uvijek ne postoje minimalne opšteobvezujuće plate. To je očigledno da žele damping plate i pritisak plata. Stoga sve teže pronaći mlade ljude da rade u ovoj branši», ističe Corrado Pardini, član rukovodstva sindikata Unia i rukovodilac industrijskog sektora.

Jak opšti kolektivni ugovor kao sredstvo za napredak u industriji

Nećemo bijedne plate!

U mašinskoj industriji postoje zaposleni koji još uvijek zaraduju manje od 3000 franaka, a posebno u pograničnim dijelovima. Minimalne plate su efikasan pravni lijek za ovakve okolnosti. Ovako se omogućavaju da sva preduzeća imaju jednake prilike na tržištu i omogućuju zdravu konkurenciju za kvalitet.

Drugi zahtjevi Unia sindikata

Ostale teme pregovora su: Bolja zaštita predstavnika sindikata, rano penzionisanje sa 62 godine, jednakost muškarca i žena, ukidanje tkzv. «križnog članka» 57. Ovaj član reguliše da u teškim ekonomskim uslovima poslodavac može da uvede duže radno vrijeme. U praksi se međutim primjenjuje proizvoljno uvođenje i tako se nameće teret krize na radnike.

Nisu sve organizacije radnika složne

Većina sindikalnih organizacija u svojim zahtjevima su daleko manje odmakle od sindikata Unia. Zaposleni u Švajcarskoj su se čak javno protivili uvođenju minimalnih plata. To otežava pregovore. Međutim Unia to vidi kao svoj zadatak da na ovo pitanje izgradi još više pritiska.

Marilia Mendes

Dan jka za žene 14. juni

«Jednakost u platama! Minimalna plata 4000.-! AHVplus!»

Razlike u platama treba prevazići

Kao i svake godine žene i muškarci u cijeloj Švajcarskoj obilježavaju 14. juni dan štrajka žena. Ove godine će Unia imati razne akcije u svim regionima povodom tog dana, kao npr. večer roštilja za žene «Barbeculture» sa feminističkim doprinosom u Bazelu. Jer žene su i dalje neproporcionalno pogodjene siromaštvom.

Plate koje nisu dovoljne za egzistenciju su uglavnom plate žena. Dok su muškarci najnižu platu u 2010 imali 6.1, kod žena je ta stopa dostigla 15.8 procenata. Prema jednom istraživanju evropskih zemalja, Švajcarska je jedna od rijetkih zemalja u kojoj su žene više za tri puta pogodjene od muškaraca. Tako je i stopa siromaštva kod žena skoro pa duplo veća nego kod muškaraca. Ovo se posebno se odnosi na samohrane majke. Zbog

loše finansijske situacije kod žena ne pate samo žene već i njihova djeca.

Minimalne plate: Korak ka izjednačenju plata Švajcarska zaostaje u pogledu izjednačenosti plata između muškaraca i žena i ako je to regulisano ustavom. Bez minimalnih plata neće se uskoro ništa izmjeniti. Iskustvo u Engleskoj pokazuje da je razlika u platama između muškaraca i žene smanjena

uvodjenjem obavezne minimalne zarade. Niske plate imaju uticaj kasnije i na penzije: Žene često dobijaju penziju koja im nije dovoljna za egzistenciju. Zato Unia podržava inicijativu AHVplus, koja predviđa povećanje starosnih penzija za 10 odsto. Zato Unia zahtijeva za žene u 2013: «jednakost u platama! Minimalna plata od 4000.-! AHVplus!».

☞ Aurora Garcia

Više informacija u vezi aktivnosti za dan štrajka žena kod Vašeg Unia-Sekretariata.

Referendum protiv zakona za azilante

Nećemo pooštroyvanje zakona za azilante!

9. juna se glasa u vezi pooštroyvanja zakona za azilante. Promjena zakona se direktno odnosi na one koji traže azil, koji traže sigurno mjesto kako bi mogli da prežive strah od smrti. Sa odlučnim NE pokazujemo znak za ljudska prava.

Posebno su značajne dvije promjene. Ukidanje postavljanja zahtjeva za azil u konzularnim predstavništvima, dakle mogućnost da se u nekom konzulatu preda zahtjev za azil. Na to su posebno primorane žene i djeca za koje je putovanje veoma rizično uzme li se u obzir da je sve više organizovanih šleper bandi – mnoge umiru tokom ovakvog putovanja. Osim toga se više ne uvažava razlog za azil ukoliko neko navede da je odbio ratovati koji nisu usaglašeni sa međunarodnom pravdom a isto tako ni po sadržaju. Mladi ljudi su često primorani da učestvuju u ratovima i u dugogodišnjim oružanim sukobima u svojoj domovini. Odbijanje učešća u ratu je često jedini način da se živi dostojanstveno ali u tom slučaju oni moraju računati da moraju napustiti zemlju jer će biti proganjani kao izdajnici.

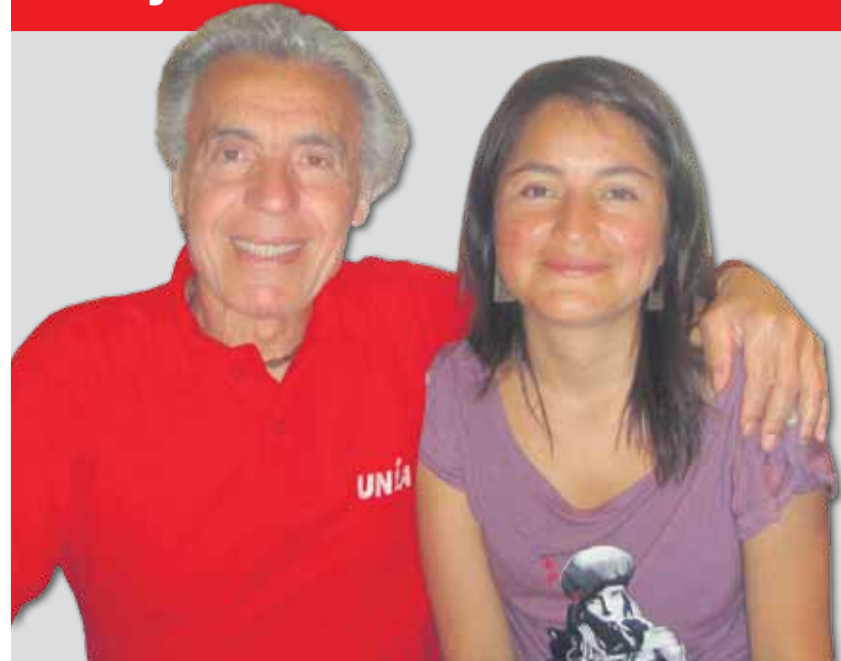
Pooštroyvanje zakona za azilante narušava ljudska prava

Ne 9. juna Referendum komitet – Unia je član ovog komiteta – nije saglasan sa revizijom ovog zakona. To je ponekad jedini znak protiv sramne politike desnog krila a sve na teret i po ledjima radnika azilanata. Referendum je protiv politike migranata. Unia

poziva sve da mozete glasati za NE. Ova politika vodi ka marginalizaciji i sugregatima. I poziva sve na glasanje. Treba reći NE ovim promjenama, bilo to kao humanista, kao demokrata ili kao neko ko se bori za jednaka prava.

☞ Emine Sariaslan

intervju

Giovanni Giarrana i Camila Aros aktivni migranti

Svjetskog socijalnog foruma 2013. U Tunisu

«Drugi ali bolji svijet je moguć»

Od 26.–30. marta 2013 je održan jedanaesti svjetski socijalni forum u Tunisu (WSF) pod motom «Dignity» (dostojanstvo na engleskom), održanom na arapsko proljeće.

Prvi Svjetski socijalni forum održan je još 2001. godine u Porto Alegre, Brazilien, kao kontra događaj na svjetski ekonomski forum (World Economic Forum (WEF) u Davosu. Od tada se sve više razvijao i i ostao je vjeran svome glavnom zadatku. Ovo daje Svjetskom socijalnom forumu kreativan duh i prostor, da se diskutuje na različite teme i na različite načine. Tokom foruma se može vidjeti na stotine radionica dnevno i veliki broj drugih aktivnosti. Sve se to izvodi sa idejom da se pokaže da je drugi svijet nekapitalistički moguć.

Zadnjeg dana je Horizonte pričalo sa dva predstavnika Unia sindikata. Camila Aros, aktivni član interesne grupe mladi i interesne grupe migracija Ženeva, kao i Giovanni Giarrana, Co-Predsjedavajuća Unia-migracione komisije, su nam ispričali i iznijeli svoje utiske.

Sa kojim očekivanjima ste učestvovali na svjetskom socijalnom forumu?

Camila: Unia Genf jer već na samom početku izabrala dva predstavnika mladih. Tako smo dobili priliku da se dalje usavršavamo i da steknemo novo iskustvo. To je bilo moje prvo učešće na Svjetskom socijalnom forumu. Mi smo otišli sa konkretnim zadacima: Sreli smo se sa lokalnim sindikalistima kako bi smo ostvarili prve kontakte. Osim toga htjela sam da vidim kakvo iskustvo imaju mladi Tunisa i kako funkcioniše njihovo društvo, revolucionarno vrijeme i poslije revolucije. Htjeli smo da upoznamo njihove aktivnosti.

Giovanni: Ovo je moje četvrto učešće na Svjetskom socijalnom forumu. Imao sam želju da upoznam situaciju u Tunisu i da to dalje prenesem u Švajcarsku.

U kojoj mjeri su ispunjena Vaša očekivanja?

Giovanni: Organizacija je bila super. Na otvaranju je bilo dobro i mirmo-dopsko raspoloženje sa dobrim sloganima. Rastužilo me je kad sam vidio kolika je lista mrtvih. Preko 16500 ljudi je umrlo kad su pokušali da prijeđu srednje more i da udju u Evropu. Posebno me pogodilo kad sam vidio njihove majke koje ni do dan danas ne znaju gdje su im djeca i koje traže od vlasti odgovor. Mnogo njih se sakrilo zbog stida.

Camila: Svjetski socijalni forum je posebna prilika da se sretnemo sa predstavnicima drugih organizacija posebno sa predstavnicima drugih sindikalnih organizacija. Posebno su me oduševili mladi Tunisa! Njihova aktivnost u političkom životu i ako su još uvijek veoma mladi! Oni su između 15–20 godina starosti a već su u politici i bave se revolucijom. Ali oni su platili visoku cijenu za oslobodjenje – izgubili su svoje voljene osobe. Sastanak sa drugim sindikatima upravo Alžirski sindikat SAPAP ukazuje na to da u mnogim zemljama slobodne sindikalne aktivnosti nisu uopšte izvodljive. Naš zadatak kao internacionalni sindikat je bio da ich podržimo u tome.

Ono što vas je impresioniralo u radionicama?

Giovanni: Naravno da sam se odlučio za specifično migrantske radionice. Horizont se ipak mora proširiti i vidio sam kako se diskutuje o UNO reformama. Sastanak sa sindikalistima SAPAP me je posebno radovao, pa i ako vijesti nisu bile radosne. Vrhunac je bio konferencija migranata sa kojim smo sazvali svjetski nacionalni dan štrajka migranata.

Camila: Ja sam mnogo naučila kako teoretski tako i praktično što se tiče političko sindikalnih tema. Izvještaji drugih sindikata su bili impresivni koliko su njihova prava povredjena. Sastanak i priprema za sastanak Migranata su bili veoma informativni. Posebno oduševljen je bilo vidjeti i doživjeti koliko različitih sindikalnih organizacija imaju istu poruku. Vidjela sam kako funkcioniše studentski sindikat UGET i koliko su sposobni da sa malo sredstava se bore protiv drugih organizacija.

☞ Aurora Garcia

Novi projekat sindikata Unia

Srpska ambasada spremna na saradnju sa sindikatom Unia

Osim pravne zaštite svojih članova, raznovrsnih akcija u pogledu jačanja i očuvanja sindikalnog duha, referenduma inicijativa i kampanja, sindikat Unia pruža veliku pažnju i ukazuje na značaj svojih članova -migranata. Struktura migranata se naglo promijenila zadnjih godina, tako da je i sindikat Unia prilagodio svoje ponude svojim članovima migrantskog porijekla.

Rita Schiavi i aktivni članovi Unia-sindikata sa Srpskim ambasadorom u Bernu

Nedavno su članovi Srpske ambasade u Bernu primili u posjetu predstavnicu sindikata Unia Rita Šiavi i pokazali su svoje zadovoljstvo i zahvalnost na ponudjenoj saradnji. Naime, Sindikat Unia odn. predstavnici migranata u sindikatu Unia su se pobrinuli za jedan veoma značajan projekat koji će donijeti mnogo olakšica za sve. Planira se informativna brošura sa pravno socijalnim sadržajima na jezicima najbrojnijih grupa migranata. Brošura bi trebalo da bude sastavljena tako da može pružiti osnovne informacije iz oblasti socijalnih osiguranja, prava iz radnog odnosa kao i druge informacije koje se odnose na druge oblasti iz svakodnevnog života. Biće sadržaja iz svih oblasti u kojima postoje ugovori između dvije države.

Između Srbije i Švajcarske tradicionalno postoje ugovori

Između Švajcarske i Srbije tradicionalno postoje sporazumi i međunarodni ugovori iz različitih oblasti koji regulišu prava i obaveze građana dviju zemalja. Neki sporazumi su nedavno obnovljeni a da mnogi naši građani nisu upućeni i još uvijek npr. porez na isplatu kapitala penzione kase (drugi stub osiguranja) «zaboravljaju» u Švajcarskoj i ako mogu da podnesu zahtjev da im se taj novac isplati obzirom da je ugovor o duplom oporezivanju obnovljen još 2011. godine. Da bi se npr. ovaj postupak mogao neometano obaviti i da se učini povrat novca na porez prilikom isplate kapitala penzione kase i «napuštanja» Švajcarske treba savetnik da poznaje koji je ugovor važeći, šta ta osoba

treba da učini ovdje u Švajcarskoj odn koji formular treba da ispuni i preda u Srbiji, kojoj služi da se obrati. Za ovakve ili slične usluge privatne firme ili lica naplaćuju veliku sumu novca na ime «učinjene usluge» i ako za to postoji zakon koji to reguliše, dakle potrebne su samo prave informacije. Samo zbog nedostatka informacija mnogi naši ljudi plaćaju visoke sume teško zaradjenog novca.

Unia se oduvijek zalaze za svoje migrante

Sindikat Unia koji broji oko 200000 članova i koji je najveći i po veličini odn. brojnosti svojih članova i četvrti u Evropi svojim inicijativama, akcijama, okupljanjima i lansiranjem raznih projekata još jednom pokazuje koliki značaj za sindikat a i za cijelu državu imaju migranti. Lansiranjem kampanje «Stop, bez nas nema Švajcarske» sindikat Unia želi da odgovori na sve provokacije ksenofobičara i da pokaže koliki značaj i doprinos švajcarskoj privredi, i društvenom i kulturnom životu pružaju migranti. O ovim i sličnim Unia-projektima i akcijama, Horizonte će Vas informisati redovno i svaki novi broj donosi Vam i nove dodatne informacije koje doprinose kvalitetu Vašeg života. Samo zajedno smo jaki, i lakše prevladamo sve prepreke, kojih je usljed ekonomske krize sve više.

Filipović Darinka

Unia nudi informacije i savjete na različite teme

Migranti su značajan potencijal

Unia nudi informacije na teme iz različitih oblasti. Za migrante iz bivše Jugoslavije tema socijalnih osiguranja je još uvijek je jedna od značajnih tema. Generacija koja je došla u Švajcarsku sedamdesetih odnosno osamdesetih godina je zainteresovana za povratak u svoju domovinu i za podizanje novca iz fonda penzione kase.

Informacije i savjete na ovakve i slične teme članovi sindikata Unia mogu dobiti u svojim sekretarijatima pojedinačno ali i ako su zainteresovani i organizuju se i u grupama na njihovom maternem jeziku. Dovoljno je da se obratite na redakciju Horizonte i poažete svoje interesovanje, a na zadnjoj stranici imate e-mail adresu od redaktora novina.

Povratak u domovinu nije uvijek jednostavan

Ulaskom Hrvatske u Evropsku Uniju mnogi migranti Hrvatskog porijekla su zabrinuti za kapital svoje penzione kase. Pitanje se postavlja i oko opore-

zivanja kapitala penzione kase. Nista manje nije značajno za Hrvatske građane koji su svoj radni vijek proveli u Švajcarskoj, na koji način da zaključite zdravstveno osiguranje. Da li da i dalje ostanu prijavljeni ili da se odjave. Sve su to pitanja koja opterećuju sve migrante. Da li će moći da se vrate i da se ponovo «integrišu» u svojoj domovini. Stoga je projekat koji odjel Migracije planira «Saradnja sa ambasadama» koje su zainteresovane za saradnju od posebnog značaja.

Isplata dječijih i porodičnih dodataka

Regulisanje isplate dječijih i poro-

dičnih dodataka je različito i zavisi od toga da li Švajcarska ima važeći ugovor sa tom zemljom u kojoj djeca imaju stalno mjesta boravka. Novi zakon koji reguliše porodične dodatke ne omogućava isplatu dječijih i porodičnih dodataka ukoliko su djeca na školovanju u nekoj drugoj zemlji. To je veliko iznenađenje za mnoge migrante koji imaju npr. troje četvoro djece a djeca su na školovanju ili studiranju npr. u Makedoniji. Roditelji koji rade u Švajcarskoj ili obično je to otac koji radi u Švajcarskoj, mora i dalje da brine za svoju porodicu i za školovanje svoje djece a ukidanjem dječijeg dodatka njegovi prihodi su umanjeni nekoliko stotina franaka.

Redakcija Horizonte se raduje Vašim idejama, željama kritikama, naravno i pohvalama.

Filipović Darinka

Vi pitate – mi odgovaramo

Referenca o radu (Zwischenzeugnis): Može li moja firma da me odbije?

Moja šefica će ovog ljeta u penziju, stoga sam zatražio referencu o radu. Odmah sam pozvan na razgovor: Ona traži obrazloženje i pita me za razlog zašto tražim referencu. Smije li ona da me pita za to?

Ne. Vi imate pravo da u svako vrijeme zatražite referencu o radu. Takodje i tzv. medjureferencu odn. zwischenzeugnis za vrijeme trajanja radnog odnosa. To ne morate da obrazložite. Dovoljno je da iskažete želju «Zwischenzeugnis». Preporučuje se da ovakvu referencu o radu zatražite, ako se mijenja šef. Vaša šefica vas najbolje poznaje i zna koje poslove najbolje obavljate, i tako može i najbolje da ocijeni Vaše radne sposobnosti. Ako bi ste tražili informacije takve vrste od svoje nove šefice onda to ne bi bila pouzdana procjena Vaših radnih sposobnosti, obzirom da Vas nova šefica ne poznaje dugo: Vrijeme je prekratko, uzme li se u obzir da ova referenca za vrijeme trajanja radnog odnosa je zapravo iste sadržine i kad prestajete sa radom.

Heinrich Nydegger, work, 25.8.2011

Kupovina kuće: Mogu li da podignem novac penzione kase?

Moja supruga i ja želimo da kupimo kuću. Naša kuća iz snova još nije sagradjena. Arhitekta je spreman da nam rezerviše kuću ali treba da uplatimo 30000 franaka. Stvarnu nabavnu cijenu moramo da isplatimo u ratama. Mi želimo da za kupovinu kuće uzmemo novac penzione kase. Možemo li podići novac za rezervaciju kod osiguranja penzione kase?

Ne. Povlačenje novca iz penzione kase je dopušteno samo za stan koji će koristiti za stanovanje. Znači za korištenje od strane osiguranog lica odnosno samo za sopstvenu upotrebu «na uobičajenom mjestu prebivališta». To znači podizanje novca iz fonda penzione kase je moguće samo ukoliko se sigurno ustanovi da će se novac iskoristiti za za stan ili kuću za sopstvenu upotrebu. Od rezervacije mogu kupci da odustanu u svakom trenutku. Dakle kupovina kuće nije zaista sigurna. Tek pošto ste potpisali ugovor o kupovini kuće i uknjižili je, možete podići novac penzione kase. Do tada morate 30000 franaka da nabavite na neki drugi način. Ukratko: Novac penzione kase za kupovinu stambenog objekta ne može da se koristi za dodatne troškove, kao što je npr. rezervacija kupovine.

Myriam Muff, work, 17.1.2013

Bolest: Da li ću dobiti i dalje isplatu dječijih dodataka?

Već tri mjeseca sam bolestan i na bolovanju sam. Obzirom da moj šef ima zaključeno osiguranje za platu u slučaju bolesti ja i dalje dobijam 80 procenata od moje plate. Ali kompenzaciona kasa ne plaća dječiji dodatak. Da li je to ispravno?

Da, to je ispravno. Zaposleni dobijaju isplaćen dječiji dodatak za mjesec u kome ste postali bolesni i još za naredna tri mjeseca. Dalje dječiji dodatak se isplaćuje samo u slučaju ukoliko osigurano lice zaradjuje najmanje 585 franaka mjesečno. To bi bio slučaj ako bi ste prilikom potpune radne nesposobnosti dobijali 80 procenata od plate od osiguranja tzv. osigurane dnevnicke (Krankentaggelder) a za preostalih 20 procenata Vam isplaćuje Vaš poslodavac. Ako dobijate samo zamjenu za platu od osiguranja ne i dio plate onda Vam osiguranje ne isplaćuje dječiji dodatak. Koristan savjet: Vaš šef može da osigura u kolektivnom osiguranju i dječije dodatke. U tom slučaju dobijate i dječiji dodatak u slučaju bolovanja. Za napomenuti je da je dječiji dodatak u slučaju nesreće osiguran tako da ukoliko ste na bolovanju zbog nesreće dobijate i dječiji dodatak.

Heinrich Nydegger, work, 28.2.2013

Dragi čitaoci Horizonte novina

Ukoliko imate želje potrebe vezane za naš list ili želite dati intervju imate interesantnu priču, javite se na redakciju putem mejla i redaktor će uspostaviti kontakt sa Vama. Vaše kritike, ali i pohvale su od posebnog značaja za poboljšanje našeg rada. Ako

imate pitanja u vezi ponuda sindikata Unia javite se u najbliži sekretarijat i odgovore i savjete ćete dobiti na Vašem maternem jeziku. Hvala na Vašoj saradnji.

Redakcija

Impressum: Beilage zu den Gewerkschaftszeitungen work, area, Événement syndical | Herausgeber Verlagsgesellschaft work AG, Zürich, Chefredaktion: Marie-José Kuhn; Événement syndical SA, Lausanne, Chefredaktion: Sylviane Herranz; Edizioni Sociali SA, Lugano, Chefredaktion: Claudio Carrer | Redaktionskommission A. Garcia, D. Filipovic, E. Saric, M. Martin, M. Mendes, O. Osmani | Sprachverantwortlich Dara Filipovic | Layout C. Lonati, Unia | Druck Ringier Print, Adligenswil | Adresse Unia Redaktion «Horizonte», Weltpoststrasse 20, 3000 Bern 15, darinka.filipovic@unia.ch

Die Gewerkschaft. Le Syndicat. Il Sindacato.

www.unia.ch